СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIV. Ч. 250. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 21. грудня 1946. No. 250. New York and Jersey City, Saturday, December 21, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ТУРБУЄТЬСЯ ДОЛЕЮ СКИТАЛЬНИКІВ

З Вашингтону повідомляють, що президент Труман висловив своє незадоволення щодо повільної акції уряду в справі переїзду скитальників, які мають вже позволення виїхати до Америки, та які не можуть виїхати зогляду на брак транспортових засобів. Президент Труман, говорячи про „чорні Різдвяні свята для цих людей, які вже так багато натерпілись", повідомив, що на підставі порозуміння з Мореплавською Комісією, в найближчому часі для перевезення скитальників до Америки будуть призначені три пароплави, кожний з яких зможе одноразово перевезти около 900 осіб. Ці пароплави і дальше залишаться в цій спеціяльній службі. При цій нагоді президент Труман пригадав, що він в тому самому часі ще перед роком був доручив відповідним агенціям поробити всі можливі полекші для переїзду до Америки скитальників в межах існуючих іміграційних законів. Проте, в цьому році не виконано навіть цих обмежених законом полекш. Згідно зі заявою президента пароплав „Ерні Пайл" виїжджає з Ню Йорку 20-го грудня і буде в Бремергафен (Німеччина) 1-го січня; пароплав Марін Марлин відчалить з Ню Йорку 27. грудня і 6. січня буде в Бремергафен; пароплав Марін-Флешер причалить до Бремергафен дня 8-го січня. Ці три пароплави привезуть до Ню Йорку тих скитальників, які вже мають полагоджені іміграційні формальності.

СПРАВА СКИТАЛЬНИКІВ В БРИТ. ПАРЛЯМЕНТІ.

Справу скитальників заторкнено підчас дебат в Палаті Лордів в англійському парляменті дня 19-го грудня. Поодинокі представники висловлювали своє обурення, що ще досі існує 1,000,000 скитальників, які не хотять вертатися до своїх країн з огляду на політичні, національні та релігійні переслідування і доля цих людей ще досі не вирішена. Окреме незадоволення висловлювано щодо поведінки з польськими скитальниками в британській зоні Німеччини. Згідно зі заявою лорда Беверіджа в таборах УНРРА в Німеччині живе ще 750,000 скитальників, з того 400,000 поляків, 200,000 балтійців, 100,000 українців, 100,000 жидів, 70,000 югославів та інші.

ДОМАГАЮТЬСЯ АМНЕСТІЇ.

Цілий ряд визначних англійців, насамперед з католицької ерархії та відомий письменник Бернард Шо проголосили заяву, в якій домагаються повної амнестії для всіх воєнних полонених та політичних інтернованих, якщо вони не є злочинці.

ЗАЛЕЖАТИМЕ ВІД ТИХ, ЩО ЗАГРАНИЦЕЮ.

В Ню Йорку відбулася конференція представників польської преси в Америці, на якій здавав звіт з своєї подорожі до Европи І. Нуркевіч, віцепрезидент Конгресу Американських Поляків. Він відвідав різні табори польських скитальників. З розмов з ними та людьми з Польщі він набрав такого переконання: „Ціла Польща, нині в неволі, переконана, що відродження Польщі буде залежати в першу чергу від тих, що перебувають тепер поза границями. Чим ліпше зуміємо їх підготовити до життя та дати їм кращу освіту і вдержати при здоровлю, моральнім і фізичнім, тим більші цінности вони внесуть, як колись повернуть до вільної і дійсно демократичної Польщі".

БОЛИТЬ ЙОГО СЕРЦЕ ЗА УКРАЇНУ!

Тут роджений івихований, Іван Верестецький з Бостон, Масс., член 238 від. У. Н. Союзу, пише до „Свободи":

Хочу подякувати п. Куропасеві за його гарний допис про безборонний український нарід, якого розпука не доходить до нікого з сильних світа. Мені серце пукає з жалю, як читаю про те, що переживає український нарід. Про ті страшні переживання згадує теж в листі мій приятель, що є тепер за морем. Пише, що німці обрадали Україну, а Сталін її докінчує. Пише, що з Галичини висилають Совети масово навіть українсвьких жінок і дітей на Сибір. А що ж ті люди завинили? І як довго буде Сталін насилати на українські землі різних дикунів з Азії? Та я думаю, що як прийшов кінець націстам, так прийде кінець і большевикам. Вірю, що прийде час, що цілий культурний світ обернеться проти большевицької диктатури. Тут в Америці є найбільше українців з Галичини. Тамтуди, треба б тепер вислати звідси тих комуністів, що походять з Галичини і захвалюють советський рай. А ми, що є з українського роду, шукаймо далі за такими американцями, що розуміють, що то є сталінський режім, що відчувають долю скитальців в подібний спосіб, як її відчуває пані Рузвелт. При їх допомозі ми зможемо дещо допомогти і мученому українському народові, заки прийде час цілковитого визволення України.

РАДА БЕЗПЕКИ ВИРІШИЛА ПРОСЛІДИТИ ГРЕЦЬКУ СПРАВУ

У звязку зі зажалення грецького уряду, внесеним до О. Д. проти Альбанії, Югославії і Болгарії за піддержування комуністичних заворушень в Північній Греції та за порушування грецького кордону, Рада Безпеки О. Д. на своєму засіданні дня 19. грудня прийняла одноголосно американську пропозицію вислати до цих чотирьох балканських країн окрему комісію, яка прослідила б цю справу. В Комісії буде представник кожної держави — члена Ради Безпеки і вона повинна виїхати на Балкани найпізніше 15-го січня.

ПОМЕР С. ЛЕВИНСЬКИЙ.

По повороті з Індо-Китаю на українську скитальщину в Европі помер на туберкульозу український письменник Степан Левинський. Помер 8. жовтня в Гап, Горішня Австрія. Ще не так давно дістала від нього картку „Свобода", в якій писав, що хворий та дуже бажав би вернути між своїх людей. Теж написав, що живе в Китаю близько письменниці Софії Яблонської.

АКЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

В бюлетені Конгресу Американських Поляків, щойно проголошенім, говориться про дальшу політичну акцію американських поляків в користь Польщі. Кажеться, що праця цього Конгресу важка, мозольна та обрахована на довгу мету; праця, що на її результати треба буде довго ждати, бо не оперта на „чудах" і „фаєрверках". Та праця, кажеться далі, рахується з тим, що „про будучину Польщі, поза волею самого польського народу, рішатимуть Злучені Держави, і то не тільки про будучину Польщі, але й цілого світа". Далі твердить булетен, що в боротьбі з різними ідеологіями Злучені Держави переможуть, та що „ідеологія Америки стане провідною лінією в Европі й вкінці затриюмфує".

До цеї акції американських поляків, яка буде постійною і збільшеною, належатиме в першу чергу те, щоб „направити кривду, яку завдано Польщі", під чим треба розуміти теж і зворот непольських земель на сході, в тому і західно-українських. Від цеї шовіністичної, польської хвороби, як бачимо, не можуть ніяк вилікуватись теж і американські поляки.

„ТАРАС ШЕВЧЕНКО" — НОВА ФІЛЬМА.

Як доносять советські джерела, київська фільмова студія почне знімати фільму „Тарас Шевченко" за сценарієм О. Ільченка. Постановка доручена артистові А. Бучмі й режисерові Аненському. Іде теж праця над звуковою кольоровою фільмою „Україна".

ЩО ВИДАЄ УНІВЕРСИТЕТ І. ФРАНКА?

З чотирьох праць про мову, що їх друкують „Наукові записки" Львівського університету ім. І. Франка, проголошується такі: „Обрамування російської епічної пісні" професора Р. Волкова, та „Система російського наголосу" професора Ю. Куриловича. Праці про українську мову нема, хоч це український університет. Про російську мову, яку і так мусить в Советах кожний вивчити, є кому писати в російських журналах і університетах, а тут ще, як бачимо, забирають місце для неї у виданнях українського університету, що повинен би досліджувати в першу чергу українську мову.

„ЖИТИ СТАЛО КРАЩЕ, ЖИТИ СТАЛО ВЕСЕЛІШЕ".

„Жити стало краще, жити стало веселіше" — це фраза, яку повинен обовязково повторити кілька разів кожного дня кожний „щасливий" громадянин советської „соціялістичної країни". Про це „краще і веселіше" життя могли б багато дечого сказати 12 переважно советських урядників та директорів сільсько-господарських установ, яких покарано тюрмою від 2 до 10 років за крадіжку збіжжя, про що повідомляє „Правда" з 31-го жовтня. Про це міг би сказати теж кожний советський громадянин, якщоб тільки йому трапилась нагода, подібно, як В. Кравченкові, авторові книжки „Я вибрав свободу".

СКИТАЛЬЦІ В АРГЕНТИНІ.

До Аргентини прибули з Европи 7. жовтня перші українські скитальці. Прибули дві родини в числі 8 душ. Розповідали про страхіття, яке переживали на рідних землях і на скитальщині. На „Святі Весни" в Буенос Айрес, влаштованім заходом молоді, дали два скитальці, між ними один священик, доклади про те, що переживав український нарід вчасі другої світової війни.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Ветерани і громадська праця

Усе піде інакше, як тільки вернуть наші хлопці з війни!

Так ми всі говорили і писали вчасі війни, як не можна було навіть доброго хору склеїти і добрий концерт дати, чи яке народнє свято гідно відсвяткувати. Поворотом нових сил потішали ми себе й в У. Н. Союзі, чи в інших народніх організаціях, бо й там відчувався боляче брак молодих рук. Так ми думали, коли застановлялись теж і над дальшою обороною поневоленої України, чи українських скитальців в Европі, маючи на увазі, що як піднімуть у тих справах голос наші ветерани, то це буде голос голосніший, важніший і успішніший.

Такі були наші мрії. Одначе тепер час війни і мрій минув, а прийшла пора ці мрії здійснити. Це правда, що є певне число американських ветеранів українського роду, що не ждало на ніякі заклики, а вернувшись щасливо до дому, ввійшло відразу в громадське, ідейне життя. Імена тих одиниць, тих бувших капітанів, лютенантів, сарджентів та звичайних вояків, знаходимо в дописах з різних місцевостей. Вони є учасниками різних гуманітарних акцій, організаторами віч, петицій чи протестів у справі терору в Україні та ратування українських скитальців. Теж на вічах бачимо їх між тими, що забирають голос і жертвують. Проте того всього ще замало, бо тільки дуже мале число наших ветеранів пригорнулось до наших установ, до народньої праці.

По громадах наші люди та організації ще далі радісно витають наших хлопців з їхнім поворотом. Чи не добре було б використовувати ці гостини на те, щоб хлопцям пригадати, що довго на них ждали не тільки рідня, знакомі, приятелі й громада, але що ждала на них нетерпеливо теж і народня праця.

Усюди відчувається брак молодої крови, свіжої думки, нової активности та ініціятиви. Зарадити цьому можуть у великій мірі ветерани, ці нові сили, що є в повному розквіті, що бували в світі, багато бачили і багато дечого навчились. Усе це могли б ветерани використати теж і для громадського добра, що знов зможе дати їм це велике вдоволення, яке дає кожна ідейна праця.

Не забуваймо теж ще на одно:

Витаючи наших ветеранів — даймо їм у руки хоч одну з тих многих книжок про Україну та український нарід, що видані в англійській мові й появились в часі їх відсутности. Хай ближче пізнають нарід, з якого походять, то й матимуть більшу охоту помагати йому визволитись.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет повідомляє, що вислав через Міжнародний Червоний Хрест у Женеві 20,000 пушок конденсованого молока і 20,000 табличок шоколяди для найбільш потребуючих українськых скитальців, що перебувають в Австрії, головно для дітей, хорих і недоживлених. Ці річи, які вже перебрав д-р Михайло Росляк від імені Українського Допомогового Комітету в Інсбруку, якого він є головою, коштують $9,000. Це дуже мала допомога, коли мати на увазі величезні потреби для самого тільки ратування хорих дітей. Про це слід памятати усім жертволюбивим американським українцям з нагоди наближаючогося Різдва Христового.

„ЛІТЕРАТУРНА" ДІЯЛЬНІСТЬ ТИЧИНИ.

Павло Тичина — це український поет, „Літературная Газета" — це російська літературна газета; про що може писати цей український поет на першій сторінці цеї літературної газети з 19-го жовтня? Думаєте, про літературу? Про все, тільки не про літературу. Тим разом Тичина написав про себе, але теж не як про поета, а тільки як про депутата. В статейці п. з. „серед своїх виборців" Тичина пише: „Виборці моєї, Київської округи, звертаються до мене з найрізноманітнішими проханнями. Численні заяви, які я розглядав, звязані житловим питанням, з виказанням матеріяльної допомоги, зі заходами для охорони здоровля дітей. Більшу частину дня я проводжу в Міністерстві освіти і там принімаю виборців. Треба сказати, що наплив відвідувачів великий і теж кожного дня приходить багато письм і заяв..." Дальше Тичина описує свої екскурзії між своїх виборців та поодинокі справи, які він полагодив, головно допоміг хворим дістатись до лікарні, в одному селі організував духову орхестру і т. п. На тему своєї роботи, головно листів, які він одержує, Тичина дає маленьку замітку, яку всіляко можна розуміти. Він пише, що всі ці письма і заяви „вносять глибодий резонанс в серце," і з них, „наче з гарної книги, можна навчитися сердечно і вірно розуміти наше історичне життя".

З ПОЇЗДКИ АРХІЄП. АДАМА ДО МОСКВИ.

Вернув з подорожі до російського патріярха у Москві православний архієпископ Адам, відомий москвофіл, що прибув молодим хлопцем до Злучених Держав з Галичини і тут став православним священиком, а потім архієпископом, діяючи між лемками і карпаторосами. Про цю свою поїздку дав він інтервю співробітникові нюйорської російської газети „Новое Русское Слово". Казав, що не бачив „старого краю" 40 років. Тепер він зробив на нього сильне враження. Бував у Москві, Ленінграді, Києві й Львові. Їздив головно в „церковних справах", щоб тісніше звязати православну церкву в Америці з російським патріярхом Алексієм. Казав, що хоч російський православний собор, що недавно відбувся в Клівленді, підчинив Російську Православну Церкву в Америці московському патріярхові, то це патріярха Алексія не вдоволяє, бо він хоче „канонічного підпорядкування, а не номінального", та готов дати цій Церкві „автономію", але не „автокефалію".

Архієп. Адам ще заявив, що просив архієп. Алексія, щоб допоміг відреставрувати Св. Николаївський Собор в Ню Йорку, на що треба $40,000. Патріярх обіцяв цю суму дати, як тільки дістане від советського уряду дозвіл на пересилку цеї суми в Америку без „хожденія" за „пособіями" і тут не обійшлось, як за старих царських часів...

В Галичині нарід бідує, головно по селах, казав архієп. Адам; нема одежі й обуви, тому він просив уряд, щоб звільнив від цлових оплат пакунки, які шлють з Америки. На одній з стацій купив булку і заплатив 6 рублів, але тепер, каже він, рубель те саме, що давня копійка. В Україні населення відчуває тяжко два роки неврожаю. Многі живуть далі в ямах. Бідують дуже переселенці з Лемківщини; теж тому, що не люблять покидати своїх рідних осель.

Архієп. Адам вернув з Москви, як пише часопис, з хрестом з брилянтами та іншими подарками.

ПАМЯТІ ДАНТЕ.

Бібліотека київського університету ім. Т. Г. Шевченка влаштувала виставку, присвячену 625-річчю смерти великого італійського поета Данте, автора геніяльної „Божественної Комедії". Серед книг на виставці находиться праця Івана Франка про Данте, написана тому 33 роки.